

Sygn. akt IV Ca 537/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Andrzej Jastrzębski

Sędziowie SO: Dorota Curzydło, Elżbieta Jaroszewicz (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Agnieszka Urbanowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2013 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa M. G. (1)

przeciwko M. G. (2)

o ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego
w Słupsku z dnia 17 września 2013r., sygn. akt III RC 47/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 1 w ten sposób, że ustanawia datę rozdzielności majątkowej z dniem 1 lipca 2012 roku,
2. oddala apelację w pozostałym zakresie,
3. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IV Ca 537/13

UZASADNIENIE

Powód M. G. (1) domagał się ustanowienia, począwszy od dnia 1 maja 2011 roku, ustroju rozdzielności majątkowej małżeńskiej pomiędzy nim, a pozwaną M. G. (2).

W uzasadnieniu wskazał, że od dnia 1 maja 2011 roku strony nie mieszkają razem, a w dniu 30 czerwca 2011 roku powód złożył pozew o rozwód. Podniósł, że obecnie mieszka i pracuje w S., a pozwana zamieszkuje u rodziców w S.. Dodał, iż od dnia 1 maja 2011 roku strony funkcjonują w rozdzielaniu.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa z datą wsteczną, co uzasadniła tym, iż nie zachodzi ważna przyczyna do ustanowienia rozdzielności majątkowej. Zastrzegła, że wyraziłaby zgodę na ustanowienie rozdzielności majątkowej, ale z dniem wydania wyroku.

Na rozprawie w dniu 10 września 2013 roku pełnomocnik powoda podtrzymał stanowisko wyrażone w pozwie, a pełnomocnik pozwanej wniosł o ustanowienie rozdzielności majątkowej z datą bieżącą.

Wyrokiem z dnia 17 września 2013 roku Sąd Rejonowy w Słupsku ustanowił rozdzielną majątkową powoda M. G. (3) oraz pozwanej M. G. (2), wynikającą z zawartego przez nich związku małżeńskiego w dniu 5 września 2009 roku w Urzędzie Stanu Cywilnego w U. z dniem 10 września 2013 roku (punkt 1 sentencji) i oddalił powództwo w pozostałym zakresie (punkt 2 sentencji). Nadto postanowił nie obciążać pozwanej kosztami procesu (punkt 3 sentencji).

Przedmiotowy wyrok oparto na następujących ustaleniach. M. G. (1) i M. G. (2) zawarli związek małżeński w dniu 5 września 2009 roku w U.. Nie mają dzieci. Między stronami toczy się proces o rozwód. Ani przed zawarciem małżeństwa, ani w trakcie jego trwania powód i pozwana nie zawierali umów majątkowych.

Powód w trakcie małżeństwa pracował, jako żołnierz zawodowy. Początkowo otrzymał przydział pracy w S.. Wspólnie z żoną mieszkał w S. w wynajmowanym mieszkaniu. W okresie od października 2010 roku do grudnia 2010 roku powód mieszkał sam, a pozwana mieszkała u rodziców w S., co spowodowane było tym, że odbywała praktyki w szkole w S.. W grudniu 2010 roku pozwana zamieszkała wraz z powodem w S., gdzie przebywała do końca kwietnia 2011 roku. Powód początkowo otrzymywał uposażenie w wysokości 3.100 zł, a obecnie otrzymuje 3.455 zł netto miesięcznie. Aktualnie pracuje w S. i wynajmuje mieszkanie. Powód w okresie od 25 września 2012 roku do 14 maja 2013 roku przebywał na misji w Afganistanie. W 2012 roku osiągnął dochód w wysokości 58.860,20 zł.

Pozwana nie pracowała. Bezpośrednio po ukończeniu studiów podjęła staż w Wojskowej Komendzie Uzupelnień, który odbywała do września 2010 roku. Następnie podjęła studia podyplomowe – pedagogikę. Obecnie pozwana pracuje w Holandii, jako pracownik fizyczny i otrzymuje wynagrodzenie w kwocie około 2.500 zł miesięcznie.

W trakcie trwania małżeństw strony nie zaciągały zobowiązań finansowych.

M. G. (1) w czasie trwania małżeństwa sprzedał wspólny samochód osobowy marki V. (...), o czym nie poinformował M. G. (2). Nie przekazał jej części otrzymanych pieniędzy.

Od końca kwietnia 2011 roku strony nie mieszkają wspólnie. Pozwana wróciła wówczas do S., a powód został w S..

Od 30 czerwca 2011 roku strony pozostają w separacji faktycznej i nie porozumiewają się w żadnej kwestii. Nie utrzymują z sobą kontaktów. Pozwana nie orientuje się w sytuacji powoda.

W dniu 17 czerwca 2013 roku zapadł wyrok w sprawie rozwodowej z ustaleniem, iż winę za rozkład pożycia ponosi M. G. (1). Wyrok nie jest prawomocny.

Oceniając ustalony w sprawie stan faktyczny przez pryzmat art. 52 § 1 k.r.o., Sąd I instancji uznał, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki uzasadniające ustanowienie rozdzielną majątkową między stronami. Podkreślił przy tym, że zarówno powód jak i pozwana wykluczają możliwości kontynuowania związku, pozostają w separacji faktycznej i nie są w stanie porozumiewać się w kwestii dotyczącej ich wspólnego majątku. Wskazał, że od 30 czerwca 2011 roku strony nie utrzymują ze sobą żadnych kontaktów. Od kwietnia zaś 2011 roku prowadzą osobne gospodarstwa domowe. Zazaczył, iż w czasie trwania małżeństwa strony nie zaciągały zobowiązań finansowych. Ich wspólny majątek stanowił jedynie samochód osobowy marki V. (...), który został sprzedany przez powoda oraz uzyskane z wesela pieniądze, które ulokowano na koncie bankowym powoda.

Sąd Rejonowy podniósł, że ustanowienie rozdzielną majątkową z datą wsteczną może nastąpić jedynie z uwagi na ważne powody. Stwierdził przy tym, że powód nie wykazał, aby owe ważne powody w niniejszej sprawie zachodziły. W szczególności, by pozwana podejmowała decyzje, które zagrażałyby interesom założonej przez nich „rodziny”.

Mając powyższe na uwadze Sąd I instancji uwzględnił powództwo M. G. (1) w części, ustalając rozdzielną majątkową z datą od 10 września 2013 roku, tj. datą ostatniej rozprawy w sprawie, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. Jego zdaniem powód nie jest zagrożony spłatą długów z majątku wspólnego, a tym bardziej z ewentualnego majątku osobistego, w przypadku istnienia niespłaconych przez pozwaną zobowiązań zaciągniętych bez jego zgody przed tą datą. Udzielając bowiem kredytów czy pożyczek, wierzyciele na własny rachunek, ponoszą ryzyko trudności w

uzyskaniu ich spłaty w sytuacji, gdy nie ubezpieczają się poprzez uzyskanie zgody małżonka dłużnika na zaciągnięcie zobowiązania.

Na podstawie art. 102 k.p.c., sąd nie obciążył pozwanej M. G. (2) kosztami procesu.

Powód zaskarżył powyższy wyrok apelacją, domagając się jego zmiany poprzez ustanowienie rozdzielności majątkowej z dniem 1 maja 2011 roku, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sadowi I instancji. Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu. Skarżonemu orzeczeniu zarzucił:

- sprzeczność istotnych ustaleń, stanowiących podstawę wydanego orzeczenia, z treścią zebranego materiału dowodowego, poprzez przyjęcie, że brak jest podstaw do uwzględnienia powództwa z dniem 1 maja 2011 roku;
- naruszenie art. 52 § 1 k.r.o., poprzez przyjęcie, że brak jest ważnych powodów uzasadniających uwzględnienie powództwa z dniem 1 maja 2011 roku podczas, gdy materiał dowodowy wskazywał na istnienie uprawniających do tego przesłanek.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 52 § 1 k.r.o., z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej. W myśl z kolei art. 52 § 2 k.r.o., rozdzielność majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia. W wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielność majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności, jeżeli małżonkowie żyli w rozłączeniu.

W pierwszej kolejności zważyć należy, że samo orzeczenie rozdzielności majątkowej między powodem M. G. (3), a pozwaną M. G. (2) było zasadne. Trafnie bowiem ocenił Sąd Rejonowy, że w sprawie zachodzą „ważne powody”, o których mowa w art. 52 § 1 k.r.o.

Godzi się zauważyć, że jedyną przesłanką ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej na żądanie małżonka jest istnienie „ważnych powodów”. Przez ważne powody, dające podstawę do ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej, zwykło się rozumieć wytworzenie się takiej sytuacji, która w konkretnych okolicznościach faktycznych powoduje, że dalsze trwanie wspólności majątkowej między małżonkami pociąga za sobą naruszenie lub poważne zagrożenie interesu majątkowego jednego z małżonków i z reguły także dobra rodziny. Ważny powód uzasadniający ustanowienie rozdzielności majątkowej może stanowić separacja faktyczna małżonków, uniemożliwiająca im współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym i najczęściej zarazem stwarzająca zagrożenie interesów majątkowych jednego lub nawet obojga małżonków. Obojętne jest przy tym, czy zachodzi trwały i zupełny rozkład pożycia małżeńskiego. Sąd Najwyższy wielokrotnie potwierdzał, że w świetle art. 52 § 1 k.r.o., za owe „ważne powody” uznać należy okoliczności, których źródła tkwią w rozdźwiękach między małżonkami natury osobistej, stwarzających taką sytuację, że wykonywanie przez każdego z nich zarządu nad ich wspólnym majątkiem jest niemożliwe lub w znacznym stopniu utrudnione i że wspólność majątkowa przestaje służyć dobru założonej przez małżeństwo rodziny (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 6 listopada 1972 r., sygn. III CRN 250/72 – za pośrednictwem Systemu Informacji Prawnej LexPolonica; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2000 r., sygn. II CKN 1070/98 - za pośrednictwem Systemu Informacji Prawnej Legalis; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1997 r., sygn. III CKN 51/97 - za pośrednictwem Systemu Informacji Prawnej Legalis).

Do zniesienia wspólności ustawowej dochodzi w drodze kształtującego orzeczenia sądowego. Fakt, że drugi małżonek godzi się z żądaniem, nie zwalnia sądu od obowiązku ustalenia, czy istnieją "ważne powody" zniesienia i czy istniały wcześniej, wobec zgłoszenia żądania zniesienia wspólności z datą wsteczną. Wiąże się to z tym, że w odróżnieniu od umownego wyłączenia wspólności ustawowej sądowe zniesienie wspólności majątkowej wywołuje skutki wobec osób trzecich, a ponadto skutki te mogą zostać rozciągnięte w czasie na okres poprzedzający wyrok sądu. Dlatego

w postępowaniu o zniesienie wspólności majątkowej sąd musi nadto rozważyć, czy powództwo nie zmierza do pokrzywdzenia wierzycieli jednego z małżonków (uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2000 r., sygn. I CKN 293/00 - za pośrednictwem Systemu Informacji Prawnej LexOmega).

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 grudnia 2008 r. (sygn. II CSK 371/08 - za pośrednictwem Systemu Informacji Prawnej Legalis), ustanowienie przez sąd rozdzielnosci majątkowej między małżonkami, którzy pozostawali we wspólności ustawowej lub umownej, z datą wcześniejszą niż dzień wytoczenia powództwa jest dopuszczalne w zasadzie tylko wtedy, gdy z powodu separacji faktycznej (życia w rozłączeniu) niemożliwe było już w tej dacie ich współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym.

Przenosząc powyższe rozważania do realiów rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że bezsprzecznie strony już od dłuższego czasu żyją w faktycznej separacji. W kwietniu 2011 roku powód, jako zawodowy żołnierz, otrzymał rozkaz przenoszący go do pełnienia służby w S.. W związku z tym, w dniu 29 kwietnia 2011 roku zawiózł pozwaną do S. do jej rodziców. Strony ustaliły, że M. G. (2) pozostanie tam do czasu, aż mąż ureguluje kwestie związane ze znalezieniem mieszkania w nowym miejscu. Zaistniały w ten sposób stan rzeczy przedłużał się, a między małżonkami G. zaczęło dochodzić do nieporozumień. W początkowym okresie powód przyjeżdżał do S., spędzał czas z pozwaną i jej rodziną. Stopniowo jednak kontakt ulegał ograniczeniu, czego wyrazem było wytoczenie przez powoda powództwa w sprawie o rozwód. W tym czasie jeszcze strony utrzymywały ze sobą kontakt i miały możliwość współdziałania w sprawach dotyczących ich wspólnego majątku. W ocenie Sądu Okręgowego sytuacja diametralnie zmieniła się z początkiem lipca 2012 roku, w wyniku wyjazdu pozwanej do pracy za granicę. Jak wynika z zeznań M. G. (2), zmuszona była wówczas pożyczać pieniądze na wyjazd do Holandii. Nie poinformowała męża o wyjeździe za granicę, nie podała miejsca swojego pobytu. Te okoliczności zadecydowały, iż Sąd II instancji przyjął właśnie datę wyjazdu pozwanej za moment, w którym straciła ona realny wpływ na decyzje dotyczące wspólnego majątku stron.

Zdaniem Sądu II instancji, w świetle ustaleń stanu faktycznego, to właśnie data 1 lipca 2012 roku jest datą graniczną dla ustanowienia rozdzielnosci majątkowej między stronami. Wprawdzie stan faktycznej separacji między małżonkami G. istniał już wcześniej, jednakże dopiero konieczność uzyskania pożyczki przez pozwaną, w sytuacji braku możliwości uzyskania od zarządzającego wspólnym majątkiem powoda środków potrzebnych na wyjazd, brak informacji między małżonkami o miejscach ich pobytu definitywnie przesadziła o tym, iż ów wspólny majątek przestał służyć dobru obojga małżonków (założonej przez nich rodziny).

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 1 sentencji skarżonego wyroku, poprzez ustalenie, iż rozdzielnosc majątkowa między stronami ustała z dniem 1 lipca 2012 roku (punkt 1 sentencji).

W pozostałym zakresie apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. (punkt 2 sentencji).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc.